IV

(Pranešimai)

EUROPOS SĄJUNGOS INSTITUCIJŲ IR ORGANŲ PRANEŠIMAI

TARYBA

2009 m. lapkričio 26 d. Tarybos ir Taryboje posėdžiavusių valstybių narių vyriausybių atstovų išvados dėl švietimo vaidmens plėtojimo visapusiškai veikiančiame žinių trikampyje

(2009/C 302/03)

Taryba ir Taryboje posėdžiavę valstybių narių vyriausybių atstovai,

PRIMINDAMI

— pagrindines atnaujintos Lisabonos strategijos vertybes, kurioje daug dėmesio skiriama ekonomikos augimui ir darbo vietų kūrimui, kaip priemonėms, padedančioms siekti klestinčios, teisingos ir aplinkosaugos požiūriu tvarios Europos ateities, bei svarbiam žinių trikampio vaidmeniui šiame procese,

— 2007 m. kovo 8–9 d. Briuselio Europos Vadovų Tarybos teiginį, kad „švietimui ir mokymui, kurie yra būtinos sąlygos geram žinių trikampio (švietimas – moksliniai tyrimai – inovacijos) veikimui, tenka svarbus vaidmuo didinant augimą ir darbo vietų kūrimą“ bei 2009 m. kovo 19–20 d. Briuselio Europos Vadovų Tarybos raginimą skubiai imtis konkrečių priemonių, kad būtų „skatinama įmonių, mokslo, švietimo ir mokymo įstaigų partnerystė“ ir „aktyviau investuojama į mokslinius tyrimus, žinias ir švietimą bei gerinama šių investicijų kokybė“.

SUPRASDAMI

— kad užsitęsęs nuosmukis ir toliau daro stiprų poveikį pasaulio ekonomikai ir kad reikėtų visapusiškai pasinaudoti atnaujinta Lisabonos strategija, kurioje akcentuojamas žinių trikampis, kaip pagrindu veiksmingam ir ilgalaikiam ekonomikos atgaivinimui visoje Europos Sąjungoje,

— kad norint Europos Sąjungoje pasirengti spręsti ilgalaikes su konkurencinga pasaulio ekonomika, klimato kaita ir gyventojų senėjimu susijusias problemas, turi būti užtikrintas tinkamas visų trijų žinių trikampio sudedamųjų dalių veikimas ir visapusiška tarpusavio sąveika,

— kad pagrindinis švietimo vaidmuo – užtikrinti asmenų vystymąsi, kad jie galėtų visapusiškai išnaudoti savo galimybes šiandieninėje visuomenėje, ir kad todėl visų lygių švietimo įstaigoms tenka itin plataus masto funkcijos ir atsakomybė. Tačiau reikia toliau plėtoti specialią švietimo, kaip žinių trikampio pagrindo, funkciją.

MANO, KAD TOLESNIS ŠVIETIMO, MOKSLINIŲ TYRIMŲ IR INOVACIJŲ INTEGRAVIMAS Į VISAPUSIŠKAI VEIKIANTĮ ŽINIŲ TRIKAMPĮ

stiprintų Europos inovacinius gebėjimus ir padėtų plėtoti kūrybingą bei žinioms imlią ekonomiką ir visuomenę pasitelkiant:

— daug didesnę ir nuolat plečiamą universitetų [1] ir mokslinių tyrimų centrų žinių bazę, kuri galėtų būti greitai panaudota naujoviškiems produktams, paslaugoms, požiūriams ir metodams kurti platesnio pobūdžio ekonomikoje ir plačiojoje visuomenėje,

— propaguojant kūrybišką, novatorišką ir verslią mokinių, stažuotojų, studentų, mokytojų ir mokslo darbuotojų mąstyseną, kadangi tai prisidėtų prie laipsniško geresnės įmonių kultūros plėtojimo pasinaudojant švietimo ir mokymo galimybėmis bei dinamiškesne Europos darbo rinka ir aukštesnės kvalifikacijos darbo jėga.

[1] Šiame tekste sąvoka *universitetai* vartojama visų rūšių aukštojo mokslo įstaigoms apibūdinti.

Padėtų siekti svarios pažangos:

— siekiant iniciatyvos „Nauji gebėjimai naujoms darbo vietoms“ tikslo – gerinti ES piliečių galimybes įsidarbinti besikeičiančioje darbo rinkoje,

— vykdant universitetų modernizavimą ([1]).

NUSTATO ŠIUOS KONKREČIUS UŽDAVINIUS ŠVIETIMO SEKTORIUJE:

— poreikį užpildyti kultūrinę spragą, skiriančią švietimą (t. y. mokymo, mokymosi ir socialinių bei kultūros vertybių perdavimo) ir komercinėje srityje vykdomus mokslinius tyrimus bei diegiamas inovacijas,

— poreikį kurti labiau novatorišką ir verslią aplinką universitetų sektoriuje,

— poreikį gerinti mokymo ir mokslinių tyrimų srities atstovų bei verslininkų ir platesnės ekonomikos subjektų ryšių palaikymą ir judumą, bei skatinti keitimąsi įvairių akademinių ir mokslinių tyrimų disciplinų idėjomis bei jų judumą,

— poreikį tęsti universitetų valdymo ir finansavimo struktūrų reformą, taip užtikrinant didesnį autonomiškumą ir atskaitingumą, kad būtų sudarytos palankesnės sąlygos įvairesniems pajamų srautams ir veiksmingesniam bendradarbiavimui su verslo atstovais bei sudaryti sąlygas universitetams dalyvauti žinių trikampyje visuotiniu mastu.

MANO, KAD ŠIŲ KONKREČIŲ PROBLEMŲ SPRENDIMO POLITIKA TURĖTŲ BŪTI GRINDŽIAMA ŠIAIS BENDRAIS PRINCIPAIS:

— žinių trikampio koncepcija yra susijusi su poreikiu gerinti investicijų poveikį trijose veiklos srityse: švietimo, mokslinių tyrimų ir inovacijų, užtikrinant sistemingą ir nuolatinę sąveiką,

— visapusiškam žinių trikampio integravimui būtina vykdyti labiau susietą politikos formavimo procesą ir bendradarbiauti švietimo, mokslinių tyrimų ir inovacijų srityse ir Europos, ir valstybių narių lygiais,

— siekiant įvykdyti švietimo funkcijas žinių trikampyje, mokslinių tyrimų ir inovacijų tikslus bei rezultatus reikia vėl panaudoti švietimo srityje, mokymui ir mokymuisi suteikiant tvirtą mokslinių tyrimų pagrindą, plėtojant ir gerinant mokymo ir mokymosi aplinką geriau įtraukiant kūrybinį mąstymą, novatoriškus požiūrius bei metodus,

— tradicinę universitetų akademinę kultūrą reikia papildyti suvokimu, jog jai taip pat tenka svarbus vaidmuo rengiant aukštesnės kvalifikacijos, verslią ir lanksčią darbo jėgą, kuri padės formuoti pamatus ekonomikos augimui ir klestėjimui bei gerinti gyvenimo kokybę ateityje. Mokslo darbuotojams ir dėstytojams skirtas mokymas įgalins juos geriau diegti inovacijų kultūrą organizacijose, kuriose jie dirba,

— į žinių trikampį turi būti atsižvelgta nacionaliniu, regionų ir instituciniu lygiais rengiant mokymosi visą gyvenimą strategijas, kad universitetai galėtų aktyviau dalyvauti gerinant žinių ekonomikai svarbius gebėjimus, o taikydami priėmimo taisykles pakankamai pripažintų ankstesnio mokymosi ir darbo patirties vertę,

— naujos idėjos ir inovacijos gimsta jungiant įvairių rūšių žinias ir vykdant smalsumu grindžiamą naujų žinių paiešką. Todėl būtina pripažinti, kad kokybiškas švietimas ir moksliniai tyrimai yra svarbūs inovacijoms ne vien tiksliųjų mokslų ir technologijų, bet ir socialinių bei humanitarinių mokslų srityje,

— Europos universitetų ir mokslinių tyrimų sistemų pliuralizmas turėtų būti laikomas privalumu, padedančiu plėtoti įvairius požiūrius į visapusiškai veikiantį žinių trikampį.

NUSTATO ŠIAS SEPTYNIAS PRIORITETINES VEIKSMŲ SRITIS:

1. **Didesnės švietimo, mokslinių tyrimų ir inovacijų politikos darnos užtikrinimas**

Reikia darniau formuoti politiką Europos ir valstybių narių lygiu, visapusiškai integruojant visas tris žinių trikampio sudedamąsias dalis. Švietimo, mokslinių tyrimų ir inovacijų sričių politikos aspektai turėtų vienas kitą stiprinti, kad būtų užtikrintas visapusiškai veikiančio žinių trikampio plėtojimas ir paspartintas perėjimas prie tikros žiniomis grindžiamos ekonomikos ir visuomenės. Komisija, vadovaudamasi galiojančiais ataskaitų rengimo procesais pagal atvirojo koordinavimo metodą, turėtų pranešti Tarybai apie priemones, kurių buvo imtasi švietimo, mokslinių tyrimų ir inovacijų srityse siekiant prisidėti prie žinių trikampio integravimo. Ataskaitoje turėtų būti nurodytos kliūtys ir pateikta pasiūlymų dėl tolesnio plėtojimo.

2. **Pedagoginės reformos spartinimas**

Valstybės narės turėtų skatinti švietimo ir mokslo įstaigas užtikrinti, kad į mokymo programas, mokymo bei egzaminavimo metodus visais švietimo lygiais, įskaitant doktorantūros studijas, būtų įtraukti kūrybiškumo, inovacijų ir verslumo aspektai bei kad šie aspektai būtų plėtojami. Vienas iš būdų tai padaryti – prireikus mokymo programas rengti nuolat bendradarbiaujant su mokslinių tyrimų institucijomis, pramonės atstovais ir kitais suinteresuotaisiais subjektais.

([1]) Žr. 2007 m. lapkričio 23 d. Tarybos rezoliuciją dėl universitetų modernizavimo, siekiant stiprinti Europos konkurencingumą pasaulio žinių ekonomikoje (dok. 16096/1/07) ir 2006 m. gegužės mėn. Komisijos komunikatą „Universitetų modernizavimo plano įgyvendinimo rezultatai: švietimas, moksliniai tyrimai ir naujovės“ (dok. 9166/06).

3. **Universitetų, verslo ir kitų susijusių suinteresuotųjų subjektų partnerystė**

Valstybės narės ir Komisija turėtų skubiai pradėti vykdyti prašymą imtis veiksmų, išdėstytą 2009 m. gegužės 12 d. Tarybos ir Taryboje posėdžiavusių valstybių narių atstovų išvadose dėl švietimo bei mokymo įstaigų ir socialinių partnerių, visų pirma darbdavių, partneryščių stiprinimo mokymosi visą gyvenimą srityje. Atsižvelgiant į glaudesnių ryšių tarp universitetų ir bendruomenių, kurioms jie teikia paslaugas, plėtojimą, ypač daug dėmesio reikėtų skirti iniciatyvų, skirtų darbuotojų profesinio judumo tarp universitetų ir verslo sektorių plėtojimui, taip pat darbuotojų mainų programoms. Universitetų ir verslo atstovų bendradarbiavimo stiprinimas turėtų būti universitetinio švietimo, mokslinių tyrimų ir inovacijų strategijų dalis.

4. **Novatoriškai universitetų kultūrai plėtoti skirtos priemonės**

Valstybės narės turėtų skatinti universitetus intensyviau dėti pastangas siekiant sukurti inovacijų kultūrą, *inter alia*, pasinaudojant dinamiškesne bei labiau sąveikaujančia mokymosi aplinka ir skatinant darbuotojus dalyvauti novatoriškuose projektuose. Finansavimo priemonės ir skatinamosios struktūros instituciniu lygiu galėtų būti panaudotos kultūriniams pokyčiams skatinti, kad būtų pripažinta, jog siekiant karjeros vienas iš svarbių veiksnių yra bendradarbiavimas su pramonės atstovais. Turėtų būti pripažinta, kad itin svarbus vaidmuo palaikant veiksmingą „inovacijų kultūros“ kūrimą tenka aukštojo mokslo lyderiams.

5. **Paskatų, skirtų skatinti universitetus plėtoti perduodamas žinias, kūrimas**

Valstybės narės turėtų išnagrinėti, ar esama pakankamai paskatų universitetams plėtoti žinias, kurias galima perduoti platesniam panaudojimui ekonomikoje, kad būtų galima kurti naujoviškas prekes ir paslaugas. Jei dėl teisinių nuostatų, valdymo struktūrų ar finansinių nuostatų įstaigos negali pasinaudoti šių žinių plėtojimo ir perdavimo rezultatais, valstybės narės turėtų siekti taip sureguliuoti sistemą, kurioje veikia jų įstaigos, kad tokios kliūtys būtų panaikintos, o universitetams būtų suteikta pakankamai savarankiškumo. Universitetai turėtų rengti specialias žinių kūrimo, plėtojimo ir perdavimo strategijas.

6. **Nauji kokybės vertinimo metodai**

Ypač aukštojo mokslo srityje valstybės narės turėtų bendradarbiauti, kad būtų sukurti žinių trikampio kriterijai, taikomi vertinant jų įstaigų kokybę; rengiant šiuos kriterijus daug dėmesio turėtų būti skirta tam, kaip sėkmingai mokslinių tyrimų ir inovacijų rezultatai buvo įtraukti į mokymo ir svarbiausias švietimo funkcijas ir kaip sėkmingai įstaigos kuria mokymosi aplinką, kurioje skatinamas kūrybiškumas ir verslūs žinių panaudojimo metodai, bei rengia savo studentus būsimam socialiniam ir ekonominiam gyvenimui.

7. **Europos inovacijos ir technologijos instituto (EIT) kaip ateities modelio plėtojimas**

Europos inovacijos ir technologijos institutas (EIT) – pirmoji ES lygio iniciatyva siekiant daug dėmesio skirti nuoseklioms visų žinių trikampio subjektų tarpusavio sąsajoms – turėtų būti plėtojamas kaip geros praktikos pavyzdys valstybėms narėms, aukštojo mokslo įstaigoms bei mokslinių tyrimų institucijoms ir verslo sektoriui, atsižvelgiant į visų trijų žinių trikampio aspektų integraciją.

Būsimoms žinių ir inovacijos bendrijoms (ŽIB) – pagrindiniams EIT veiklos subjektams – turėtų būti suteikta galimybių pademonstruoti naujus ekonominių ir visuomenės problemų (pavyzdžiui, tvarios energijos, klimato kaitos padarinių sušvelninimo ir prisitaikymo prie jų) sprendimo pasitelkiant holistinius ir daugiadisciplininius metodus bei taikant naujus valdymo ir finansavimo modelius, kuriais siekiama skatinti aukščiausio lygio inovacijas, būdus. EIT turėtų platinti šiuos modelius, kurie turėtų skatinti kurti kitas bendras iniciatyvas įvairiais lygiais bei tarp valstybių, ypatingą dėmesį skiriant poreikiui plėtoti švietimo vaidmenį žinių trikampyje.

Pagal Europos bendradarbiavimo švietimo ir mokymo srityje strateginę veiklos programą, Komisija turėtų užtikrinti, kad valstybės narės būtų supažindintos su geriausios praktikos pavyzdžiais, susijusiais su šiais septyniais prioritetais, ir kad būtų galima palyginti šiose srityse padarytą pažangą.

TAIP PAT PABRĖŽIA, KAD SVARBU

— užtikrinti, kad po 2010 m. Lisabonos ekonomikos augimo ir darbo vietų kūrimo strategiją pakeisiančioje strategijoje švietimas būtų laikomas žinių trikampio pagrindu, ir pabrėžta, jog būtina, kad visos trys trikampio kraštinės (švietimas, moksliniai tyrimai ir inovacijos) viena kitą papildytų ir sąveikautų tarpusavyje. Visai švietimo ir mokymo sistemai tenka vaidmuo formuojant bendrąsias kompetencijas, būtinas geram trikampio veikimui,

— užtikrinti visapusišką bendradarbiavimą ir veiklos koordinavimą įgyvendinant Europos aukštojo mokslo erdvės bei Europos mokslinių tyrimų erdvės kūrimo strategijas, iniciatyvas inovacijų srityje, pirmiausia plataus masto inovacijų strategiją ir būsimą Europos inovacijų planą,

— jog Komisija, rengdama kitos finansinės programos laikotarpiui skirtus pasiūlymus dėl Bendrijos programų švietimo ir kitose susijusiose srityse, visapusiškai atsižvelgtų į po 2010 m. Lisabonos ekonomikos augimo ir darbo vietų kūrimo strategiją pakeisiančioje strategijoje nustatytus poreikius ir kartu su valstybėmis narėmis apsvarstytų, kaip būtų galima panaudoti struktūrinius fondus iniciatyvoms, susijusioms su visapusišku švietimo, kaip žinių trikampio pagrindo, plėtojimu, remti.